

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Propast v digitálních dovednostech žen a mužů

(průzkumné stanovisko na žádost Evropského parlamentu)

(2018/C 440/06)

Zpravodajka: **Giulia BARBUCCI**

Průzkumné stanovisko na žádost Evropského parlamentu	dopis ze dne 19. 4. 2018
Právní základ	Článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství
Přijato ve specializované sekci	19. 7. 2018
Přijato na plenárním zasedání	19. 9. 2018
Plenární zasedání č.	537
Výsledek hlasování	176/2/6
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

1.1. Propast v digitálních dovednostech žen a mužů má vícero příčin, a opatření se tedy musí zabývat různými oblastmi: vzdělávacím systémem od dětství po dospělost, trhem práce, rovnováhou mezi pracovním a soukromým životem, veřejnými službami a digitální propastí obecně. Doporučuje se použít **multidisciplinární přístup**, který spojuje různé aspekty inovací (technologický, sociální, kulturní atd.).

1.2. Propast v digitálních dovednostech žen a mužů není jen technologickou otázkou: jde o problém hospodářský, sociální a kulturní, který je třeba řešit pomocí holistických politik na více úrovních, aby se genderová nerovnost řešila u jejích nehlubších sociálních a kulturních kořenů.

1.3. Je důležité přijmout opatření za účelem zvýšení počtu **žen v oborech STEM**, jelikož to může zlepšit podmínky i v jiných odvětvích a rovněž v celé ekonomice a společnosti. Je rovněž zásadní uznat, že v digitálním věku roste ve všech odvětvích význam vzdělávání v oblasti IKT a průřezových, podnikatelských, digitálních a **sociálních dovedností** (např. empatie, tvořivost a komplexní řešení problémů). Nepostradatelné bude interdisciplinární vzdělávání a soubory dovedností zaměřené na člověka, přičemž vzdělávací systémy by měly tyto aspekty zohledňovat.

1.4. Je nutné zajistit počítačovou gramotnost a vzdělávání pro všechny, přičemž je třeba se zaměřit především na dívky, aby byly odstraněny příčiny propasti v digitálních dovednostech žen a mužů. Pro překonání stereotypů mají zásadní význam ženské **vzory** v digitální oblasti.

1.5. Je nezbytné podpořit účast žen na technických pracovních pozicích a ve vysokých pozicích a překonávat při tom vzdělávací a profesní překážky a stereotypy a zaručit celoživotní učení v oblasti digitálních dovedností, aby se zabránilo vyloučení žen z trhu práce.

1.6. Učitelům a školitelům by se měly poskytnout náležité nástroje k využívání IKT na všech úrovních ve výuce, aby se podpořil inkluzivnější a individuálněji přizpůsobený systém vzdělávání a odborné přípravy.

1.7. Aby se přerušil začarovaný kruh feminizace chudoby, je třeba zaručit spravedlivé pracovní podmínky a přístup k sociální ochraně⁽¹⁾. To platí zejména v tzv. „gig economy“⁽²⁾. V tomto ohledu hrají zásadní roli sociální dialog a kolektivní vyjednávání.

1.8. Účast žen na pracovních pozicích vývojářů v oblasti IKT může pomoci překonat genderové předsudky, které mohou být součástí návrhu dané technologie.

1.9. Je třeba podporovat podnikání žen, a odstranit proto všechny překážky, které ženám brání v přístupu k samostatné výdělečné činnosti, a zlepšit dostupnost a kvalitu opatření sociální ochrany⁽³⁾.

1.10. Je třeba sledovat tzv. smart working a práci na dálku, aby se zabránilo riziku rozostření hranic mezi péčí, prací a soukromým životem.

1.11. Je důležité zlepšit účast **žen se zdravotním postižením** na trhu práce a provádět Úmluvu OSN o právech osob se zdravotním postižením⁽⁴⁾.

1.12. Digitalizace veřejného sektoru představuje vynikající příležitost k usnadnění účasti žen na trhu práce a pomoci ženám s povinnostmi v oblasti péče a k odstranění překážek spojených s byrokracií a přístupem k veřejným službám.

1.13. Je důležité potírat **genderové stereotypy**: tuto problematiku je třeba zohlednit v každé politice a v každé oblasti a je třeba řešit její nejhlubší sociální a kulturní příčiny.

1.14. Jednou z hlavních překážek, s nimiž se ženy setkávají při zapojení do online aktivit a využívání sociálních sítí, je **kybernetická šikana**. Musí se ratifikovat a provádět **Istanbulská úmluva** (Úmluva o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí).

1.15. Všechny politiky na vnitrostátní, evropské i mezinárodní úrovni by měly brát v potaz diskriminaci žen v digitální oblasti, která má negativní dopad také na hospodářství a společnost obecně.

1.16. Při navrhování veřejných politik by mělo být vzato v potaz genderové hledisko (mainstreaming). Užitečnými nástroji mohou být v tomto směru **genderové rozpočtování** a „**genderové brýle**“.

1.17. EHSV vyzývá Evropskou komisi, aby posílila **pracovní skupinu „Women in Digital“** a iniciativu „**Digital4Her**“. Je důležité vytvářet a rozvíjet evropské sítě žen v digitální sféře a podporovat účast žen a dívek ve studiu a v profesích v digitální oblasti v celé EU.

1.18. Evropská komise by měla zemím EU doporučit, aby stanovily vnitrostátní cíle a ukazatele za účelem sledování situace (roční srovnávací přehled). Měla by se měřit případná zlepšení či zhoršení, mj. prostřednictvím výzkumu, jež provádí EIGE. V procesu **evropského semestru** by mohla být členským státům adresována **doporučení pro jednotlivé země** v této oblasti.

⁽¹⁾ SOC/581 – Stanovisko EHSV Přístup k sociální ochraně (viz strana 135 v tomto čísle Úředního věstníku).

⁽²⁾ The Social Protection of Workers in the Platform Economy (Sociální ochrana pracovníků v platformové ekonomice), Evropský parlament, 7.12.2017.

⁽³⁾ Úř. věst. C 173, 31.5.2017, s. 45.

⁽⁴⁾ Stanovisko EHSV Situace žen se zdravotním postižením (Úř. věst. C 367, 10.10.2018, s. 20).

1.19. Sociální partneři na vhodné úrovni jsou odhodláni zlepšovat rovnost žen a mužů ve vzdělávání a na trhu práce za účelem odstranění propasti v digitálních dovednostech žen a mužů a hrají v tomto ohledu hlavní roli. Zásadní je především úloha kolektivního vyjednávání, zejména pokud jde o celoživotní učení a trh práce, řešení genderových rolí, podporu úlohy žen při rozhodování a v různých orgánech, podporu rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem a řešení rozdílů v odměňování žen a mužů ⁽⁵⁾.

1.20. EHSV doporučuje, aby Evropský parlament tato doporučení podpořil pro příští zákonodárný sbor EP, neboť toto téma je zásadní pro budoucí rozvoj Evropy.

2. Úvod

2.1. Nerovnost žen a mužů

2.1.1. Jean-Claude Juncker ve svém projevu k Evropskému parlamentu o politických prioritách Evropské komise uvedl, že v Evropské unii by nemělo docházet k **diskriminaci**, přičemž oblast spravedlnosti a základních práv označil za jednu z deseti politických priorit činnosti Komise. **Rovnost žen a mužů** do této oblasti spadá, ačkoli zde již hraje důležitou úlohu Listina základních práv Evropské unie, která stanoví, že „rovnost mužů a žen musí být zajištěna ve všech oblastech včetně zaměstnání, práce a odměny za práci“ ⁽⁶⁾. Komisařka pro digitální ekonomiku a společnost Mariya Gabriel nedávno popsala kroky v rámci své strategie podpory rostoucího zapojení žen do digitálního sektoru. Je tedy potřeba zaručit opatření navazující na prohlášení **Digital4Her**, jež podepsaly společnosti působící v IT a jež se zasazuje o inkluzivní a genderově vyváženou kulturu práce a pracovní prostředí.

2.1.2. Ženy jsou nadále diskriminovány na trhu práce a ve společnosti obecně. **Index rovnosti žen a mužů**, který měří nerovnost v oblasti práce, času, peněz, znalostí, moci, násilí a zdraví, ukazuje, že pokrok v této oblasti je pomalý: index se zvýšil z 62 bodů v roce 2005 na 65 bodů v roce 2012 a 66,2 bodu v roce 2017 ⁽⁷⁾. Tato diskriminace má vícero příčin. Za účelem odstranění nerovnováhy plynoucí z této diskriminace se první kapitola **evropského pilíře sociálních práv** týká rovných příležitostí a přístupu na trh práce, přičemž uznává, že rovnost žen a mužů a rovné příležitosti jsou oblastmi, ve kterých je diskriminace běžnější.

2.1.3. **Propast v digitálních dovednostech žen a mužů** je formou nerovnosti pramenící z diskriminace žen a bude pravděpodobně představovat neúnosnou překážku pro účast žen na evropské i světové úrovni. Zpomaluje růst evropského hospodářství budoucnosti, pro něž bude typická digitalizace. V dnešní době používá PC a internet pravidelně 68 % mužů a 62 % žen, 33 % mužů a 18 % žen instaluje na svá zařízení software a 47 % mužů a 35 % žen používá služby internetového bankovníctví ⁽⁸⁾. Kromě toho jsou ženy, ačkoli představují více než polovinu všech absolventů vysokých škol, nadále nedostatečně zastoupeny ve studijních oborech na poli vědy a informačních a komunikačních technologií (IKT): tvoří přibližně třetinu všech zaměstnanců v tomto odvětví, přičemž přesné procento závisí na konkrétním pracovním místě (8 % v oblasti softwaru, 54 % na nižších pozicích mezi operátory IT). Cílem tohoto stanoviska je poskytnout doporučení a návrhy za účelem **odstranění nerovnováhy ve vzdělávacím systému a na trhu práce**.

2.1.4. Ženy se rovněž setkávají s většími potížemi při využívání internetu, a to vlivem **kybernetické šikany: obtěžování na internetu** je mnohem více zacíleno na dívky (podle údajů EIGE se s ním setkává 51 % žen a 42 % mužů) ⁽⁹⁾. Musí se ratifikovat a provádět **Istanbulská úmluva** (Úmluva o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí).

⁽⁵⁾ A Toolkit for Gender Equality in Practice (Příručka pro rovnost mezi ženami a muži v praxi), Evropští sociální partneři EKOS, BusinessEurope, CEEP a UEAPME.

⁽⁶⁾ Kapitola III, článek 23.

⁽⁷⁾ EIGE. Zpráva o indexu rovnosti žen a mužů za rok 2017.

⁽⁸⁾ Viz usnesení Evropského parlamentu ze dne 17. dubna 2018.

⁽⁹⁾ EIGE (2018). Youth, digitalisation and gender equality: opportunities and risks of digital technologies for girls and boys (Mládež, digitalizace a rovnost mezi ženami a muži: příležitosti a rizika digitálních technologií pro dívky a chlapce), bude zveřejněno v nejbližší době.

2.2. Digitalizace a digitální propast

2.2.1. Digitalizace není jen technologický proces, nýbrž proces hospodářský, sociální, společenský a kulturní.

2.2.2. Podle jedné studie Evropské komise ⁽¹⁰⁾ by digitalizace mohla zvýšit HDP EU o 415 miliard EUR ročně a více žen na pracovních místech v digitální oblasti by mohlo zajistit roční oživení HDP EU ve výši 16 miliard EUR. Současně se společnosti setkávají s obtížemi při náboru odborníků v oblasti IKT, existuje tedy prostor pro větší zaměstnanost a lepší vzdělávání v digitální oblasti.

2.2.3. Digitální propast zahrnuje nejen omezený přístup k internetovému připojení, ale také nedostatečné základní dovednosti, jež jsou pro využívání nástrojů IKT nezbytné. Jedním z aspektů digitální propasti je **propast v digitálních dovednostech žen a mužů**. Podle údajů Mezinárodní telekomunikační unie rozdělených podle pohlaví a týkajících se 91 ekonomik činila v roce 2017 celková míra využívání internetu 44,9 % v případě žen a 50,9 % v případě mužů. Podle údajů Eurostatu mělo v roce 2017 doma každodenní přístup k internetu 71 % žen oproti 74 % mužů a 49 % žen využívalo internetové bankovníctví v porovnání s 54 % mužů ⁽¹¹⁾. Je důležité zasadit tuto otázku do kontextu jak z hlediska trhu – digitalizace se bude týkat všech pracovníků –, tak z hlediska uživatelů – všichni jsou uživateli technologií.

2.2.4. Digitální propast se často protíná s dalšími druhy diskriminace: příslušnost k etnické menšině, bydlení ve venkovské oblasti, status přistěhovalce, zdravotní postižení, chudoba atd. Technologie mohou pomoci tyto překážky překonat a zajistit, aby byl svět inkluzivnější pro všechny, avšak mohou je také posílit, nebude-li proces digitalizace veden sociálními aktéry.

2.2.5. Propast v digitálních dovednostech žen a mužů je hospodářský, sociální, společenský a kulturní problém, který je potřeba řešit pomocí holistických politik na více úrovních, jelikož vede k rostoucí genderové nerovnosti. Kromě toho se genderová nerovnost musí zohlednit v každé politice a v každé oblasti a měly by se řešit její nejhlubší sociální a kulturní příčiny.

2.2.6. Z genderového hlediska je zajímavý rovněž kvalitativní dopad digitalizace na nezbytné dovednosti, neboť ženy jsou na některých pracovních místech zastoupeny více a na jiných nedostatečně, včetně oborů STEM (přírodní vědy, technologie, inženýrství a matematika). Je nezbytné přijímat opatření ke zvýšení počtu žen v oborech STEM.

2.2.7. Je však také třeba uznat rostoucí význam sociálních dovedností v digitálním věku ve všech odvětvích: hlavním znakem umělé inteligence a internetu věcí je to, že stroje jsou stále citlivější a inteligentnější, což má za následek, že lidská pracovní síla se stává nenahraditelnou pouze tehdy, pokud jim konkuruje na základě skutečných lidských dovedností, jako je schopnost přizpůsobit se změnám a spolupracovat. Empatie, tvořivost a komplexní řešení problémů jsou v dnešní společnosti více vštěpovány dívkám než chlapcům a dívky je také více rozvíjejí ⁽¹²⁾. Doporučuje se multidisciplinární přístup, který propojí různé aspekty inovací (technologický, sociální, kulturní atd.) ve snaze nejen zabránit rizikům, ale také využít příležitosti digitalizace pro ženy.

2.2.8. Zvláštní pozornost je třeba věnovat osobám se zdravotním postižením, především ženám, jejichž situace „je nejen horší než situace žen bez zdravotního postižení“ ⁽¹³⁾. Proto je důležité zajistit „pro ženy a dívky se zdravotním postižením rovný přístup k různým součástem vybavení IKT a k informační společnosti“ ⁽¹⁴⁾.

⁽¹⁰⁾ Vessela Karloukovska, GR CNECT, pracovní skupina „Women in Digital“, Evropská komise.

⁽¹¹⁾ Údaje Eurostatu.

⁽¹²⁾ Martha Ochoa (UNi Global Union). The path to genderless digitalisation (Cesta k digitalizaci bez rozdílů mezi ženami a muži).

⁽¹³⁾ Stanovisko EHSV Situace žen se zdravotním postižením (Úř. věst. C 367, 10.10.2018, s. 20), odstavec 2.1.

⁽¹⁴⁾ Tamtéž, odstavec 5.3.6.

3. Propast v digitálních dovednostech žen a mužů ve vzdělávacím systému

3.1. Vzdělávací systém je hlavní oblastí politiky, kterou je třeba se zabývat. Od roku 2011 klesl počet žen, které na vysokých školách studují obory související s IKT⁽¹⁵⁾. Zlepšení počítačové gramotnosti a digitálních dovedností žen na všech úrovních je proto zásadní kvůli tomu, aby se ženy mohly aktivně podílet na rozvoji společnosti, mohly využívat příležitostí plynoucích z digitalizace a aby se zabránilo tomu, že zůstanou pozadu. Ženy se zdravotním postižením by měly mít právo na kvalitní vzdělávání podporující začlenění. Je potřeba řešit kulturní a jazykové stereotypy a poskytovat dívkám různé vzory, zejména v odvětví sdělovacích prostředků. Kromě toho **lze nástroje IKT využívat ve výuce a aktivitách v hodinách**.

3.2. V **základním vzdělávání** je důležité zajistit počítačovou gramotnost a vzdělávání pro všechny s cílem zajistit, že muži i ženy budou schopni přizpůsobit se rychle se vyvíjejícím technologiím. Podle Programu pro mezinárodní hodnocení žáků (PISA), který měří pokrok ve vzdělávání, jehož dosáhli žáci ve věku 15 let v zemích OECD, usiluje o kariéru v oblasti STEM téměř čtyřikrát více chlapců než dívek⁽¹⁶⁾. Podle studie EIGE si v celé EU přálo 3–15 % dospívajících chlapců pracovat jako odborníci v oblasti IKT, avšak tutéž profesi si v pouhých čtyřech zemích EU přálo vykonávat jen 1–3 % dospívajících dívek. Ačkoli jsou digitální dovednosti mladých lidí v EU u chlapců a dívek stejné, chlapci se v této oblasti cítí jistější, což je opět problém způsobený mylným vnímáním a genderovými stereotypy⁽¹⁷⁾. „EHSV připomíná členským státům, že je třeba investovat do nediskriminačních a začleňujících vzdělávacích systémů“⁽¹⁸⁾.

3.3. Je důležité školit pedagogy k tomu, aby využívali **IKT jako nástroj ve vzdělávání**. Nejdůležitější je se zaměřit na dívky, aby se odstranily příčiny propasti v digitálních dovednostech žen a mužů a podpořil se inkluzivnější a individuálnější přizpůsobený systém vzdělávání a odborné přípravy. Digitální nástroje mohou být také užitečné ke snížení byrokratické zátěže pro učitele a školitele⁽¹⁹⁾.

3.4. Pokud jde o **sekundární a terciární interdisciplinární vzdělávání**, studují dívky stále méně oborů STEM než chlapci a ženy tvoří v těchto oborech méně než pětinu absolventů⁽²⁰⁾. **Zásadní bude rovněž interdisciplinární vzdělávání a sociální dovednosti zaměřené na člověka**.

3.5. Mělo by se posílit **duální vzdělávání a OVP** (odborné vzdělávání a příprava) a je potřeba v nich zohlednit přístup dívek k technickému vzdělávání a odborné přípravě na pracovišti⁽²¹⁾.

4. Propast v digitálních dovednostech žen a mužů na trhu práce

4.1. Je nezbytné podpořit účast žen na technických pracovních pozicích a ve vysokých pozicích a překonávat při tom vzdělávací a profesní překážky a stereotypy. Větší přítomnost žen v oblasti IKT by mohla být pro toto odvětví a pro celé hospodářství i společnost přínosem.

⁽¹⁵⁾ Women in the Digital Age (Ženy v digitálním věku), Evropská komise, 2018.

⁽¹⁶⁾ Dr. Konstantina Davaki, autorka studie The underlying causes of the digital gender gap and possible solutions for enhanced digital inclusion of women and girls (Základní příčiny propasti v digitálních dovednostech žen a mužů a možná zlepšení digitálního začlenění žen a dívek).

⁽¹⁷⁾ Lina Salanauskaitė, Evropský institut pro rovnost žen a mužů (EIGE).

⁽¹⁸⁾ Stanovisko EHSV Akční plán EU na období 2017–2019 – Boj proti rozdílu v odměňování žen a mužů (Úř. věst. C 262, 25.7.2018, s. 101), odstavce 4.4.

⁽¹⁹⁾ Ekaterina Efimenko, Výbor pro vzdělávání Evropské konfederace odborových svazů (ETUCE).

⁽²⁰⁾ Vessela Karloukovska, GR CNECT, pracovní skupina „Women in Digital“, Evropská komise.

⁽²¹⁾ Úř. věst. C 13, 15.1.2016, s. 161, Úř. věst. C 434, 15.12.2017, s. 36.

4.2. Pro překonání propasti v digitálních dovednostech žen a mužů na trhu práce je zásadní úloha sociálních partnerů na úrovni společností i na vnitrostátní a evropské úrovni. Sociální dialog a kolektivní vyjednávání mohou přinést návrhy přijatelných řešení s přihlédnutím k potřebám zaměstnavatelů i pracovníků⁽²²⁾. Zvýšení počtu žen v oborech STEM a ve vysokých pozicích může rovněž přispět ke snížení **rozdílů v odměňování žen a mužů**.

4.3. K předcházení vyloučení z trhu práce je zásadní celoživotní učení, a platí to obzvláště u žen. Klíčová je zde úloha sociálních partnerů.

4.4. Polarizace trhu práce a „gig economy“: Ačkoli by stroje mohly po technické stránce nahradit pracovní místa vyžadující nízkou úroveň dovedností (jak manuálních, tak intelektuálních – díky internetu věcí, čidlům a technologiím v oblasti umělé inteligence), pokud budou tato pracovní místa nejistá a nebudou zajištěna žádná práva, může být pro společnosti jednodušší najmout s nízkými náklady lidi než investovat do nových strojů. To již platí v tzv. „gig economy“. V tomto prostředí není zajištěna žádná sociální ochrana odpovídající standardním formám práce⁽²³⁾: kvůli neformální povaze tohoto typu zaměstnání hrozí ženám riziko, že se vzdálí tradičním zaměstnáním se sociálními výhodami ve prospěch práce v rámci tzv. „gig economy“, jež je snáze dostupná a někdy snáze zvládnutelná z hlediska pracovní doby. Aby se přerušil začarovaný kruh feminizace chudoby⁽²⁴⁾, musí být zaručeny spravedlivé pracovní podmínky a všechny zúčastněné strany musí podporovat model rozvoje založený na kvalitě. V tomto ohledu je zásadní úloha sociálních partnerů a kolektivního vyjednávání⁽²⁵⁾.

4.5. Technologie není neutrální: Ačkoli by software nebo algoritmus měly snižovat subjektivitu, která je typická pro lidské postupy nebo rozhodování, pokud je jejich součástí kulturní předpojatost (například genderová), pak budou nadále opakovat tento způsob diskriminace, a to na strukturálním základě (spíše než nahodile). Proto by lidé pracující na navrhování těchto systémů měli být co nejrozmanitější. V současnosti tvoří ženy jen 17 % z 8 milionů osob pracujících v oblasti IKT⁽²⁶⁾. Kromě toho se v celé EU pouze 20 % žen ve věku 30 let a více, které mají ukončené vysokoškolské vzdělání v oblasti související s IKT, rozhodne zůstat v technologickém průmyslu⁽²⁷⁾. Zvýšená účast žen na těchto pracovních místech – a tedy rozmanitost – může pomoci překonat předsudky, které mohou být součástí návrhu dané technologie.

4.6. Prolomení „skleněného stropu“ za účelem podpory digitalizace ekonomického systému: ženy představují pouze 32 % osob na vedoucích ekonomických pozicích⁽²⁸⁾, ačkoli se ukázalo, že podniky, v nichž ženy zastávají pozice s rozhodovacími pravomocemi, mají lepší styly řízení, které jsou obvykle „horizontálnější“ a podporují rozmanitost a tvůrčí a inovativní myšlení. Pokud tedy společnost rozvíjí politiku rovnosti žen a mužů, aby podpořila přístup žen do nejvyšších úrovní organizace, bude to pro ni znamenat přínos z hlediska inovační kapacity. Uplatňování tohoto přístupu ve velkém měřítku pak bude přínosem pro celý ekonomický systém.

4.7. Evropský výrobní systém tvoří převážně MSP, pro něž je obtížnější investovat do nových technologií. Současně digitální technologie usnadňují mikropodnikání, neboť některé digitální nástroje (jako je elektronický obchod) umožňují mikropodnikům a MSP získat přístup na globální trhy a obecně odstranit překážky v přístupu k samostatné výdělečné činnosti. „Podle 2. průzkumu European Start-up Monitor tvoří ženy jen 14,8 % zakladatelů začínajících podniků“⁽²⁹⁾. Tento problém souvisí se slabšími obchodními sítěmi, stereotypy a nedostatečnou finanční podporou. Digitalizace může vytvořit vhodné prostředí pro podnikatelky. Musí být zaručeno vzdělávání a podpůrné služby, které ženám umožní, aby si otevřely vlastní podnik za využití dostupných digitálních technologií.

⁽²²⁾ Stanovisko EHSV Koncepce EU v oblasti řízení transformačních procesů v digitalizovaném světě práce (Úř. věst. C 367, 10.10.2018, s.15).

⁽²³⁾ Stanoviska EHSV Evropská rámcová směrnice o minimálním příjmu (bude přijato na prosincovém plenárním zasedání) a Přístup k sociální ochraně (viz strana 135 v tomto čísle Úředního věstníku).

⁽²⁴⁾ Mary Collins, Evropská ženská lobby (EWL) (Úř. věst. C 129, 11.4.2018, s. 7).

⁽²⁵⁾ Viz např. dohody evropských sociálních partnerů, návrh směrnice o rovnováze mezi pracovním a soukromým životem a evropský pilíř sociálních práv.

⁽²⁶⁾ Vessela Karloukovska, GR CNECT, pracovní skupina „Women in Digital“, Evropská komise.

⁽²⁷⁾ Mary Collins, Evropská ženská lobby (EWL).

⁽²⁸⁾ Vessela Karloukovska, GR CNECT, pracovní skupina „Women in Digital“, Evropská komise.

⁽²⁹⁾ Women in the digital age (Ženy v digitálním věku), studie pro Evropský parlament.

5. Digitalizace – rovnováha mezi pracovním a soukromým životem

5.1. Podle studie EIGE je pracovní doba v profesích v oblasti IKT delší než v jiných odvětvích⁽³⁰⁾. Prvním tématem, které je třeba vyřešit, je tedy sdílení péče mezi muži a ženami: je důležité zasadit se o spravedlivější sdílení péče mezi muži a ženami, mj. tím, že se přijme návrh směrnice o rovnováze mezi pracovním a soukromým životem rodičů a pečujících osob⁽³¹⁾.

5.2. Tzv. smart working a práce na dálku jsou často považovány za nástroje k dosažení rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem, jež zohledňují jak rizika, tak příležitosti. Ačkoli může smart working pracovníkům pomoci zvládnout jejich soukromý život (zejména tím, že odstraní „mrtvý čas“ strávený na cestě do práce a z práce), je také pravda, že není-li správně zorganizován, může vést k rozostření hranic mezi péčí, prací a volným časem. Smart working je třeba řídit pomocí zvláštních firemních kolektivních smluv za účelem přizpůsobení se kulturnímu kontextu, prostředkům produkce a organizaci práce. Z dlouhodobějšího hlediska může smart working také změnit způsob života lidí ve městech (a venkovských oblastech) a společenském prostoru.

5.3. Digitální nástroje představují také příležitost pro osoby vyloučené z trhu práce. Tyto nástroje mohou rovněž usnadnit zapojení žen do trhu práce. Ženy se zdravotním postižením jsou však z trhu práce vyloučeny v mnohem větší míře⁽³²⁾. Je tedy velmi důležité provádět Úmluvu OSN o právech osob se zdravotním postižením⁽³³⁾.

6. Digitalizace veřejného sektoru

6.1. V důsledku prodlužující se střední délky života a nízké míry porodnosti evropská populace stárne a břemeno péče ležící na ženách ve středním věku se zvyšuje. Kromě toho, že je nezbytné dosáhnout spravedlivého sdílení péče mezi muži a ženami, je rovněž potřeba uznat, že digitalizace, a zejména robotika, představují ve veřejném sektoru velkou příležitost pro usnadnění zapojení žen do trhu práce a pro pomoc ženám se všemi povinnostmi v oblasti péče, které mohou mít.

6.2. Robotika může zautomatizovat a, co je důležitější, usnadnit některé z nejtěžších úkolů spojených s pečovatelskou prací (např. manipulaci s invalidními osobami), pomáhat při rehabilitaci zraněných osob, předcházet onemocněním atd. Tyto technologie mohou zlepšit kvalitu života celé společnosti, zejména žen, a také účast žen na trhu práce, a to dvěma způsoby: mohla by se zlepšit práce v odvětví služeb osobní péče, kde jsou ženy hojně zastoupeny, a může to být přínosem pro ženy, jež zajišťují neplacenou péči, avšak pouze tehdy, pokud budou tyto technologie dostupné a zaručené pro všechny, kteří je potřebují.

6.3. Digitální technologie mohou mít také zásadní dopad na všechny byrokratické postupy spojené s veřejnými službami. Některé země tento typ technologií již uplatňují ve velkém měřítku a vytvářejí jedinečnou digitální identitu pro všechny postupy související s veřejným sektorem (daně, zdravotní péče, vzdělávání atd.). Rozšíření těchto postupů by mohlo zlepšit kvalitu života, je však také důležité uvědomovat si rizika spojená s kontrolou údajů jedním subjektem (i když je to veřejný orgán), se soukromím, kybernetickou bezpečností, transparentností a etikou a předcházet jim⁽³⁴⁾.

6.4. Veřejná správa by měla sestavit genderové rozpočty pro všechny služby a činnosti, podporovat rovnost a zvážit dopad politik na ženy. Každé investiční rozhodnutí by mělo být přijato s použitím „genderových brýlí“ ve třech oblastech: rovnost žen a mužů na pracovišti, přístup ke kapitálu pro ženy a výrobky a služby, jež jsou ku prospěchu žen.

⁽³⁰⁾ Lina Salanauskaitė, Evropský institut pro rovnost žen a mužů (EIGE).

⁽³¹⁾ COM(2017) 253.

⁽³²⁾ Stanovisko EHSV Situace žen se zdravotním postižením (Úř. věst. C 367, 10.10.2018, s. 20), odstavec 5.4.1.

⁽³³⁾ Stanovisko EHSV Situace žen se zdravotním postižením (Úř. věst. C 367, 10.10.2018, s. 20), odstavec 1.2, Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením.

⁽³⁴⁾ Digital Public Services (e-Government and e-Health) (Veřejné digitální služby – elektronická správa a elektronické zdravotnictví).

6.5. Zatímco v některých zemích digitalizace veřejného sektoru již pokročila, v jiných se tento proces nachází teprve na začátku, což by mohlo být z genderového hlediska příležitostí ke školení a zaměstnávání více žen ve veřejném sektoru.

6.6. V zájmu rozvoje digitalizace by měla být nezbytná infrastruktura, jako je širokopásmové připojení, 5G atd., k dispozici bez ohledu na zeměpisnou polohu.

V Bruselu dne 19. září 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Luca JAHIER
